

Dr Francois Verster

Stemme in my kop

Ek sit vandag met Kasper Kat op my skoot (bra ongemaklik), dit sif-reën teen die ruit en die berge na Stellenbosch se kant lyk tries-tig-grys. Maar ek's lus vir skryf - nee, nie net lus nie, ek móét net. Dis seker wat hulle *Inspirasie* noem. Die Werk van

die Muses. Laasgenoemde kan Kasper gelukkig nie hoor nie, want hy sal misverstaan en sy lippe aflek. Hy en Mia het hoeka al wat 'n muis is hier rond uitgeroei. Rotte ook - ek kry gister 'n knewel voor die motorhuis, wat ek terstond kiek en op hierdie einste skootrekenaar laai - so jammer as wat ek hom/haar gekry het, so bly was ek dat ek 'n regte rot kon kry as model vir illustrasies (vir 'n kinderverhaal wat ek vir die *Bolander* geskryf het). Op die laaste foto verskyn Kasper se bakkies en voorpoot ook soos hy probeer om sy prooi by my af te vat, die klein blikskottel. Maar dis nie oor katte en knaagdiere wat ek wil skryf nie; dis oor stemme; eerstens die *In-spi-ra-sie*. Daai ding wat alle 'wannabe'-outeurs so naars-tiglik na smag. Al sê al wat 'n boek oor skryfkuns juis mens moenie vir dié ontwykende toestand/gees/dinges sit en wag nie. Jy sal baie nuttige ure vermors wat jy liever kon aanwend vir skryf. Nie dat ek juis kan preek nie, maar hier het ek nou 'n stuk *Inspirasie* gekry, so nou moet ek skryf!

Waar kom die groot I dan vandaan? Wel, mens kry dit skynbaar uit heel onverwagse plekke, maar meestal, dink ek, van regte skrywers. So het ek 'n stewige stapeltjie boeke langs my bed versamel, waaraan ek om die beurt peusel. (Kasper se ore wikkkel, maar dis nie oor die 'peusel' nie, dis omdat my mou se punt en sy oor se punt mekaar kielie). Ek kyk na links, waar drie van dié boeke nou lê. Dis Deon Meyer se **Bottervisse in die jêrn**, wat ek baie geniet het, veral omdat ek nie gedink het hy kan sulke lekker kortverhale skryf nie - wys net: mens plaas darem maklik 'n medemens in 'n hokkie. Ek glo nogal dis ook so met kuns: jy lees een boek of sien een skildery van 'n spesifieke kunstenaar en jy vorm net daar 'n (skewe) opinie. Diegene wat Meyer se vertaalde boeke sien - ek het etlike by vanjaar se Boekefees in Kaapstad opgemerk - sal seker nie glo hierdie kragtige speurverhaalskrywer kan ook tere liefdesverhale skep nie. Wel, sy studentestorie, 'n *Man wat kan huil* het my nie laat huil nie, wel hardop laat lag. Maar dit was so bedoel. Daarna moes vrou-tjie ook die bundel lees. En sy het dit geniet.

Nommer twee van die drietal is Riana Scheepers se **My voete loop na Wellington**. Ai, die dame skryf mos net soos sy praat: ek kan haar stem letterlik hoor; die tongval is so kenmerkend. Is dit 'n Zoeloeland-manier van praat, of is dit net sy? Hoe dit ook al sy, ek dink wanneer hulle praat van 'n skrywer se Stem (eens net so misterieus vir my as *Inspirasie*), dan is dit eintlik maar sy of haar manier van praat - dit help dus as jy kommunikeer op 'n wyse wat in geskrewe formaat goed oorkom. Vertellers soos Tolla van der Merwe kan dalk beter vaar as hulle mondelings oorlewer (Jan Spies kon natuurlik skryf ook), en ander praat dalk beter op papier as met die mond. Ek weet nie; dis 'n teorie wat ek sal moet gaan deurdink, maar dit voel asof daar tog waarheid in steek.

En dan is daar die laaste, maar nie die leste van die drie skrywers - Neelsie homselwers. Hoe baie is nie al oor die ou Groot Gees geskryf nie? Hulle sê daar is meer oor Stephen King geskryf as wat hy self geskryf het - in beide sy en Langenhoven se geval is dit 'n bekvol, maar ek skat hulle kwalifiseer albei.

Hierdie boekie, so 'n klein blouetjie, se titel is **Geeste op aarde** (1933). Die eerste storie is ietwat sentimenteel, maar tog treffend en die tweede, waarmee ek nou besig is, lyk belowend. Sy titel is *Die bouval op Wilgerdal*. (My Afrikaanse *Spellcheck* onderstreep hierdie titel en ek dink Neelsie sou sê 'Watwou!'). Ek dink ek sluit hierdie skrywe van my af met 'n aanhaling uit die begin van hierdie verhaal, net om iets oor die skrywer se Stem agter te laat, al is die verhaal kamma deur iemand anders aan Neelsie vertel. Dit lui so: 'Ou Hendrik Duiwenal is 'n lid van die Volksraad. Ek weet nie of dit opsigself 'n getuie is verskaf van sy geloofwaardigheid nie. [Neelsie was natuurlik self 'n agbare LV]. Maar hy is so welbekend dat dit impertinent van my sou wees om hom [duidelik eintlik Neelsie self] aan die publiek met 'n lange introduksie voor te stel.' (En nou's my *Spellcheck* stil, ten spyte van al die argaïsmes en anglisismes!).

Die punt is dat dit so tipies Langenhoven is dat jy sommer tuis voel en langer by jou ou vriend wil kuier! Dit, dink ek, is hoekom 'n skrywer 'n Stem moet hê - vir die herkenning en die vertrouwe in sy/haar werk; die kwaliteit en die plesier moet só gewaarborg wees. Ja'k, stemme is noodsaaklik. Mag hulle nie in die woestyn roep in (met permissie aan Scheepers) '...hierdie wye en droewe land van ons' nie.

Kasper hoor ook nou 'n stem. Dis sy ounooi wat 'kossies' roep. Af met die trap is hy. Drie rooi hale oor my bobeen getuig van haar stem se herkenbaarheid.